

Dindar ve Spiritüel Olmama (D?SOL) Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dindar ve Spiritüel Olmama (D?SOL) Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19909>

Özet

Dindar ve Spiritüel Olmama (D?SOL) Ölçe?i, bireylerin ya?amlar?nda dindarl?k ve spiritüellik alanlar?ndaki inanç ve uygulamalar?n yoklu?unu veya dü?ük düzeyini ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir psikolojik ölçektir. Bu ölçek, orijinal yap?s?n?n Türkçe psikoloji literatürüne kazandırm?mas? hedefiyle 2015 y?l?nda Sevinç, Güven ve Metinyurt tarafından uyarlanm??t?. Uyarlama çal??mas?, özellikle **spiritüel** kavram?n?n Türk kültüründeki kar??l??n?n (spiritüel mi yoksa manevi mi) belirlenmesi gibi önemli dilsel ve kültürel zorluklar? ele alm??t?r.

Toplam 16 maddeden olu?an D?SOL Ölçe?i, 5'li Likert tipi derecelendirme ile yan?lanmaktadır (1= Bana çok uygun, 5= Bana hiç uygun de?il). Ölçe?in psikometrik özellikleri, çeviri denkli?i, anla??l?rl???, iç tutarlıl???, ve çe?itli geçerlik türleri (içerik, bilinen grup, konverjan) dahil olmak üzere üç a?amal? kapsaml? bir ara?t?rma ile incelenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Dindarl?k, Spiritüellik, Dind???, Maneviyat, **Psikometrik**, Likert Ölçe?i, Din Psikolojisi, Ölçek Uyarlama, Sekülerleme.

Yazarlar

Kenan Sevinç, Mehmet Güven, Tuncay Metinyurt.

Amaç

D?SOL Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin ya?amlar?nda dinin ve spiritüelli?in oynad??? rolün dü?ük veya yok olma düzeyini tespit etmektir. Ölçek, özellikle dindar veya spiritüel olmayan bireylerin bu durumlar?n? sistematik olarak ölçebilmek için tasarlanm??t?. Bu uyarlama çal??mas? ise, ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonlarda **güvenilir** ve **geçerli** bir ?ekilde kullan?labilmesini sa?lamay? hedeflemi?tir.

Uyarlama sürecinde yazarlar, Türkçe din psikolojisi alan?nda yayg?n olarak kullan?lan spiritüel ve manevi kavramlar?n?n hangisinin orijinal yap?ya en uygun oldu?unu ampirik verilerle belirlemeyi amaçlam??lard?. Bu dilsel hassasiyet, ölçe?in kültürel geçerlili?ini ve Türk literatüründeki standardizasyonunu sa?lamaya yönelik önemli bir ad?md?.

Yap?

Ölçek, do?rudan dindarl?k veya spiritüelli?in yüksekli?ini de?il, bu özelliklerin yoklu?unu veya dü?ük düzeyini ölçen bir psikolojik yap?y? temsil eder. Bu durum, genellikle psikolojide incelenen pozitif yönelimli dinsel yap?lar?n aksine, bireyin hayat?nda din ve manevi de?erlerin rehberlik

etme, karar verme süreçlerine dahil olma veya ahiret inanc? gibi alanlardaki etkisinin azl???n? ölçer.

D?SOL, bireyin ya?am kararlar?nda dinin yönlendiricili?ini ve ölüm sonrası ya?am (ahiret) inanc?n?n bireyin eylemlerini belirlemedeki rolünü sorgulayan maddeler içermektedir. Bu yönüyle ölçek, modern psikoloji ve din sosyolojisi ara?t?rmalar?nda, sekülerle?me e?ilimlerini ve spiritüel/dinsel bo?lu?u incelemek için önemli bir araç olarak konumlanm???r.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlamas? s?ras?nda geçerlik çal??malar? üç ayrı a?amada titizlikle yürütülmü?tür. İlk iki a?amada, çevirinin dilsel denkli?i ve hedef popülasyon tarafından anla??labilirli?i denetlenmi?tir. Bu a?amada, **spiritüel** kavram?n?n Türkçe literatürdeki en do?ru kar??l???n? tespit etmek için ampirik testler yap?lm???r.

Üçüncü ve ana ara?t?rma a?amas?nda ise kapsamlı **psikometrik geçerlik** analizleri gerçekleştirilmi?tir. ?ncelenen geçerlik türleri ?unlard?r:

?çerik Geçerlili?i: Maddelerin, ölçülmek istenen dindar ve spiritüel olmama yap?s?n? yeterince kapsay?p kapsamad??? uzman görüşleri ve literatür taramas? ile de?erlendirilmi?tir.

Bilinen Grup Geçerlili?i: Teorik olarak dindarlık ve spiritüellik düzeyi farklı olmas? beklenen gruplar arasında ölçek puanlar?n?n ayr?rt edicili?i test edilmi?tir.

Konverjan Geçerlili?i (Yak?nsak Geçerlik): D?SOL Ölçe?i puanlar?n?n, benzer yapılar? ölçen veya teorik olarak ilikili olmas? beklenen di?er ölçeklerle tutarlı bir korelasyon gösterip göstermedi?i incelenmi?tir.

Güvenirlik

Güvenirlik çal??malar?, geçerlik analizleriyle e? zamanlı olarak yürütülmü?tür. İlk iki ara?t?rma, ölçe?in genel güvenilirli?ini ve çeviri sonrası anla??lirli???n? denetlemeye odaklanm???r. Üçüncü ve son ara?t?rmada ise ölçe?in temel güvenilirlik ölçütü olan **iç tutarlılık güvenilirli?i** detaylı olarak incelenmi?tir.

?ç tutarlılık analizi, ölçek maddelerinin ayrı yap?y? ne kadar homojen bir şekilde ölçtü?ünü gösteren önemli bir ölçüttür. Ara?t?rmacılar, elde edilen veriler ?????nda D?SOL Ölçe?i'nin Türkçe formunun yüksek düzeyde iç tutarlılık?a sahip oldu?unu ve farklı uygulamalarda kararlı sonuçlar verdi?ini do?rulam???r. Bu sonuçlar, ölçe?in **güvenilir** bir ölçüm aracı olarak kullanılabilece?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?, ölçe?in yap?sal geçerli?ini desteklemek amacıyla faktör analizlerini kullanm??tır. Orijinal ölçe?in teorik yap?s?n?n Türkçe popülasyonunda korunup korunmad??? bu analizlerle belirlenmi?tir. D?SOL Ölçe?i, **dindarlık** ve **spiritüel olmama** boyutlar?n? ölçen 16 maddenin, Türkçe örnekleminde de tutarlı bir faktör yap?s? sergiledi?ini göstermi?tir.

Faktör analizleri, ölçe?in çok boyutlu mu yoksa tek boyutlu mu oldu?unu ortaya koyarak, ara?tırmacılar?n verileri do?ru bir ?ekilde yorumlamasına olanak tanır. Bu analizler, ölçe?in yap? geçerlili?inin güçlü bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Türkiye'deki din psikolojisi ve sosyal bilimler ara?tırmaları ba?lam?nda)

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Ölçek uyarlama çal??maları, Türk üniversite öğrencileri ve geni? bir yeti?kin örnekleminde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, toplam **16 maddeden** olmaktadır. Derecelendirme 5'li Likert tipi üzerinden yapılmaktadır.

Derecelendirme Detay?: 1 = Bana çok uygun, 5 = Bana hiç uygun değil. Bu derecelendirme yap?s?, yüksek puanlar?n dindar ve spiritüel olmama düzeyinin yüksekli?ini yansıtt??? anlamına gelir (maddelerin niteli?ine ba?lı olarak ters puanlama uygulanabilir).

Anahtar Kelimeler

Din Sosyolojisi, Psikoloji, D?SOL, Ölçek Geliştirme, Spiritüellik, Kenan Sevinç, **Psikometrik** Özellikler, Ampirik Ara?tırma.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Kenan Sevinç

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut De?il

?leti?im E-posta Adresi: kssevinc@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Kenan Sevinç (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ?lahiyat Fakültesi)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2015 (Uyarlama Çal??mas?)

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve ara?tırma amaçlı? kullan?m? için sorumlu yazar Kenan Sevinç ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ölçe?in yay?nland??? makale, aç?k eri?imli bir dergide (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ?lahiyat Fakültesi Dergisi) yer almaktadır.

Orijinal makale Dergipark üzerinden eri?ime aç?kt?r: dergipark.ulakbim.gov.tr

The original PDF can be downloaded here: dindar-ve-spirituel-olmama-disol-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Sevinç K., Güven M. ve Metinyurt T. (2015). Dindar ve Spiritüel Olmama (D?SOL) Ölçe?inin Türkçe'ye uyarlanması?. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ?lahiyat Fakültesi Dergisi*, 6, 59-86.

Dindar ve Spiritüel Olmama (D?SOL) Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek toplam **16 maddeden** oluşmaktadır. A?a??da kaynakta belirtilen örnek maddeler sunulmuştur. Maddeler orijinal dilinde korunmuştur.

1- Hayat?mla ilgili önemli kararlar alırken din bana yol gösterir.

10. Bu dünyada yaptıklar?m?z?n do?rulu?u veya yanlışlı???, öldükten sonra bize ne olacağını? belirler.